

JÄTEVESIJÄRJESTELMIEN SUUNNITTELU- JA RAKENTAMISOHJE

Tero Hietala
rakennustarkastaja
Kuusamon kaupunki - Rakennusvalvonta
Keskuskuja 6
PL 9, 93601 Kuusamo
040 860 8931
Vaihde: 040 860 8600
www.kuusamo.fi

tero.hietala@kuusamo.fi
<http://www.kuusamo.fi/rakennusvalvonta>

*Lupahakemusten sähköiseen käsittelyyn
lupapistepalvelussa www.lupapiste.fi.
Lisätietoa nettisivuiltamme www.kuusamo.fi
hakusanalla rakennusluvan hakeminen.*

Johdanto

Tämän jätevesijärjestelmien suunnittelu- ja rakentamisohjeiden tarkoituksena on neuvoa, opastaa ja yhtenäistää jätevesijärjestelmä hankkeeseen ryhtyvien, suunnittelijoiden, työnohtajien, urakoitsijoiden sekä viranomaisten käytäntöjä Kuusamossa. Tällä pyritään myös auttamaan järjestelmien valinnassa, jotta ne olisivat kiinteistölle sopivia ja täyttäisivät viranomaisvaatimukset.

Lisäksi kerrotaan millä edellytyksillä tai perusteella voi hakea määräaikaista poikkeamista perustason puhdistusvaatimuksesta.

Sisällys

Johdanto	1
Sisällys	2
Lait, määräykset ja ohjeet	5
Rakennusluvan hakeminen.....	7
Rakentamisaikaiset ohjeet.....	8
Jätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeamisen perusteet	9
Linkit.....	10
Liitteet	11
Lähteet	22

Sovellettavat lait, asetukset, määräykset ja virainomaistulkinnat

Maankäyttö- ja rakennuslaki: 14 §; 117 c §; 119 §; 120 c §; 122 a §; 122 c §; 126 §; 129 §;

Ympäristösuojelulaki: 154 §; 154 a §; 154 b §; 155 §; 156 §; 156 a §; 156 b §; 156 d §; 157 §; 157 a §; 158 §

VN asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla 16.3.2017/157

YM asetus rakentamista koskevista suunnitelmista ja selvityksistä 12.3.2015/216

Kuusamon kaupungin rakennusjärjestys 2018

Kaavamääräykset

Jätevesijärjestelmän suunnittelu

Suunnittelija perehtyy ennen suunnitelmien laatimista kiinteistön lähtötietoihin ja laatii yhdessä kiinteistön omistajan kanssa jätevesiselvityksen. Suunnittelija selvittää samalla kiinteistöä koskevat mahdolliset kaavamääräykset ja rakennusjärjestyksen vaatimukset.

Pohjavesialueet ja vedenottamot löytyvät Lupapisteen karttaohjelmasta tai Paikkatietoikkuna-palvelusta. Suunnitelmissa on esitettävä sijaitseeko järjestelmä pohjavesialueella ja kuinka lähellä vedenottamoita tai pohjavesialuetta kiinteistö sijaitsee.

Suomen ympäristökeskuksen karttapalvelusta (katso linkki Linkkilistalta s. 10) voit tarkistaa onko rakennus alueella, jossa jätevesijärjestelmän on täytettävä perustason puhdistusvaatimus 31.10.2019 mennessä.

Suunnittelija laatii asetuksen mukaisesti:

- Kiinteistöä koskevan jätevesiselvityksen
- Jätevesijärjestelmää koskevan suunnitelman
- Jätevesijärjestelmän käyttö- ja huolto-ohjeen
- Kiinteistön asemapiirroksen

Asemapiirroksen sisältö ja esitystapa:

- Mittakaava 1:200 tai 1:500
- Kiinteistörajat
- Korkeuskäyrät
- Vesistö; järvi, joki, puro tai noro
- Olemassa olevat omat ja naapurikiinteistöjen rakennukset ja tiet
- Omat ja naapuri kiinteistöjen talousvesikaivot
- Rakennettavan jätevesijärjestelmän ja purkupaikan sijainti
- Jätevesijärjestelmän etäisyydet lähimpään vesistöön, kiinteistörajaan, talousvesikaivoon ja rakennukseen
- Jätevesijärjestelmän huoltomahdollisuus on varmistettava asemapiirrosta laadittaessa.
- Pohjavesialueen raja tai vedenottamon sijainti

Lait, määräykset ja ohjeet

Rakennuksen sijainnin merkitys:

- Kun rakennus sijaitsee kunnan hyväksymällä vesihuoltolaitoksen viemäriverkoston toiminta-alueella tai kaava-alueella, on kiinteistön rakennukset lähtökohtaisesti liitettävä yleiseen viemäriverkostoon.
- Liittämisvelvollisuudesta voidaan hakemuksesta vapauttaa toistaiseksi tai määräajaksi sellainen kiinteistö, jonka viemäriverkostoon liittämiskustannukset olisivat kohtuuttomat ja jonka vapauttaminen ei vaaranna vesihuollon hoitamista kyseisen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella. Vapautushakemus on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen, joka kuulee siitä vesihuoltolaitosta ja naapureita. Vapauttamisen edellytyksenä on lisäksi, että kiinteistön jätevesien käsittely täyttää ympäristönsuojelulaissa säädetyt vaatimukset.
- Liittämisvelvollisuutta ei ole taajaman ulkopuolella sijaitsevalla kiinteistöllä, jolla ei ole vesikäymälää vaan kuivakäymälä: sitä ei tarvitse liittää viemäriverkostoon vaikka se sijaitsi viemäriverkoston toiminta-alueella, jos sen jätevesistä huolehditaan ympäristönsuojelulain mukaisesti.
- Jos rakennus sijaitsee yli 100 metrin päässä vesistöä ja pohjavesialueen ulkopuolella, on rakennuksen jätevesijärjestelmä saatettava perustason puhdistusvaatimuksen (YSL 154 b §) täyttäväksi, kun kiinteistöllä tehdään rakennuslupaa vaativia remonteja tai muutostöitä.
- Jos rakennus sijaitsee enintään 100 metrin päässä vesistöä tai pohjavesialueella ja siinä on vesikäymälä, tulee jätevesijärjestelmän täyttää perustason puhdistusvaatimus (YSL 154 b §) viimeistään 31.10.2019.
- Jos rakennus sijaitsee *”tärkeillä tai vedenhankintaan soveltuvilla pohjavesialueilla wc-jätevesiä ei saa imeyttää maahan. Myös pesuvedet on johdettava pohjavesialueiden ulkopuolelle puhdistettavaksi”* Kuusamon kaupungin strategisen yleiskaavan määräys kohta 9.

Jätevesijärjestelmän etäisyys vesistöön:

- Puhdistetut WC-jätevedet saa johtaa maahan vähintään 40 metrin etäisyydelle puuston muodostamasta rantaviivasta.
- Harmaat jätevedet voi johtaa maastoon samalle etäisyydelle rakennuksen kanssa riippumatta siitä kuinka lähellä rantaa rakennus sijaitsee. Järjestelmän saa rakentaa rakennuksen viereen, mutta lähtökohtaisesti aina mahdollisuuksien mukaan rannasta pois päin.
- Uusi saunarakennus jossa on paineellinen käyttövesijärjestelmä tulee jätevesijärjestelmä sijoittaa vähintään 30 metrin etäisyydelle puuston muodostamasta rantaviivasta tai johtaa päärakennuksen jätevesijärjestelmään

- Kantovedelliset rakennukset vähintään rakennuksen etäisyys.
- Kantovedellisessä kohteessa vesi kannetaan tai nostetaan pumpulla järvestä (ns. kesävesi). Kantovedelliseksi kohteeksi luokitellaan myös rakennukset, joissa on (ns. kylmä käyttövesipiste). Tällöin rakennus saa olla liitettynä vesijohtoverkoston, mutta siinä ei saa olla kuin enintään kaksi kylmävesipistettä. Käyttöveden lämmitys tapahtuu vesipadassa tms. painevedettömässä lämmittimessä, mutta ei kuitenkaan lämminvesivaraajassa.

Jätevesijärjestelmän ja umpisäiliön etäisyydet:

- Talousvesikaivoon maalajista riippuen vähintään 30 - 50 metriä.
- Naapurin kiinteistörajaan vähintään 10 metriä
- Kantovedelliset järjestelmien etäisyys naapurin kiinteistörajaan vähintään 5 metriä.

Rakennusluvan hakeminen

Hankkeeseen ryhtyvä on valtuutettava jätevesijärjestelmän suunnittelijan hakemaan toimenpiteelle rakennuslupaa. Valtuutus voi tapahtua joko kirjallisesti tai Lupapisteiden kautta. Suunnittelija liittää kaikki tarvittavat asiakirjat Lupapisteeseen ja täyttää hakemuksen tarvittavilta osin hakijan puolesta.

Jätevesijärjestelmän selvitys ja -mitoitus, -suunnitelmat sekä asemapiirros tulee liittää Suunnitelmat ja liitteet osioon "Jätevesijärjestelmä suunnitelma" liitetyypillä ja dokumentin sisältö kohtaan pitää kirjoittaa mitä asiakirja sisältää.

Muut mahdolliset ja tarpeelliset liitteet lisätään tarvittaessa liitetyypiltään sopivampaan kohtaan.

Lähtökohtaisesti kaikki liitteet ovat julkisia, mutta liitteen sisältäessä henkilötietoja tai muuta henkilökohtaista tietoa, voi liitteen tallentaa ei julkisena.

Hakijoina pitää olla kaikki kiinteistön omistajat ja heiltä myös valtakirjat.

Hakemukseen tarvittavat liitteet:

- Jätevesijärjestelmän selvitys ja -mitoitus
- Jätevesijärjestelmän suunnitelma
- Jätevesijärjestelmän asennusohje
- Jätevesijärjestelmän käyttö- ja huolto-ohje
- Jätevesijärjestelmän sijainnista asemapiirros
- Kiinteistörekisterin karttaote, missä näkyy kiinteistörajat
- Ranta-asemakaavaote, jos rakennus sijaitsee ranta-asemakaava-alueella, missä ei ole yleistä viemäriverkkoa.

Rakentamisaikaiset ohjeet

Vastaava työnjohtaja tekee aloitusilmoituksen rakennusvalvontaan sähköisesti osoitteesta

<http://www.kuusamo.fi/lomakkeet/rakennustoiden-aloitusilmoitus-web-lomake>

Vastaava työnjohtajan on tehtävä asennustyöstä ja järjestelmän toiminnasta pöytäkirjan, missä todetaan onko järjestelmä asennettu suunnitelman ja laitteen valmistajan asennusohjeen mukaisesti. Pöytäkirja tulee liittää Lupapisteeseen.

Suunnittelija ja vastaavatyönjohtaja tarvittaessa laativat muutosasiakirjat

Vastaava työnjohtaja tilaa rakennusvalvonnasta järjestelmän käyttöönotto- tai loppukatselmuksen.

Jätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeamisen perusteet

Poikkeamista ympäristönsuojelulaissa (154 b §) säädetyistä talousjätevesien puhdistusvaatimuksista kiinteistöillä, jotka sijaitsevat enintään 100 metrin päässä vesistöstä tai pohjavesialueella voi hakea Kuusamon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisesta. Poikkeamista voi hakea vain epätavallisiin tilanteisiin ja se raukeaa heti, jos tilanne muuttuu. Poikkeamissääntely koskee vain kiinteistöjä, joissa on ennen vuotta 2004 voimassa olleisiin rakentamisajankohdan mukaisiin vaatimuksiin tai myönnettyyn rakennuslupaan perustuva jätevesien käsittelyjärjestelmä. Poikkeaminen voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan ja on käsittelyjärjestelmäkohtainen.

Poikkeamisen perusteita ovat:

- Ympäristöön jätevesistä aiheutuvan kuormituksen vähäisyys, tai
- Järjestelmän parantamiseksi vaadittavien toimien kohtuuttomuus kiinteistön haltijalle.

Kohtuuttomuutta arvioitaessa otetaan huomioon kiinteistön haltijan ja vakituisten asukkaiden korkea ikä (syntymäaika 9.3.1943 tai varhaisempi) ja muut vastaavat elämäntilanteeseen liittyvät erityiset tekijät sekä kiinteistön haltijan pitkäaikainen työttömyys tai sairaus tai muu niihin rinnastuva sosiaalinen este. Mikäli kiinteistö sijaitsee alueella, johon ollaan ulottamassa viemäriverkostoa, voidaan poikkeaminen myöntää. Myönnetty poikkeamislupa raukeaa heti, jos tilanne kiinteistöllä muuttuu.

Linkit

[SYKE-kartta ;](#)

<http://syke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=71791c7856da4f268b68ffb62e2a532d>

[LUPAPISTE](#)

<https://www.lupapiste.fi/>

[PAIKKATIETOIKKUNA](#)

<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/?lang=fi>

Liitteet

SYKE 2005-12-19

SELVITYS JÄTEVESIJÄRJESTelmäSTÄ, JÄTEVESIJÄRJESTELMÄN KÄYTTÖ- JA HUOLTO-OHJE JA PÄIVÄKIRJA

Huom. Ohje ja päiväkirja on laadittu järjestelmälle, johon kuuluu saostussäiliö ja maasuodattamo. Jos nykyiseen järjestelmään kuuluu vain saostussäiliö (saostuskaivo), poistetaan maasuodattamoja koskevat kohdat.

Varoitus: Saostussäiliöön (saostuskaivoon) tai sen osaan, pumppaamoon tai muuhun jätevesikaivoon taikka -altaaseen ei saa mennä ilman asianmukaista suojavarustusta. Jätevedestä irtoaa metaania ja muita vaarallisia kaasuja, jotka voivat olla hajuttomia ja näkymättömiä ja jotka tainnuttavat nopeasti.

Selvitys jätevesijärjestelmästä			
1. Kiinteistön omistaja tai haltija	Nimi		
	Osoite		
	Postinumero ja postitoimipaikka		
	Puhelin virka-aikana	Sähköpostiosoite	
2. Kiinteistön tiedot	Osoite		
	Kylä	Tila ja RN:o	Tilan pinta-ala m ²
	Kiinteistön käyttötarkoitus:		
	☐ Vakituinen asunto		
	☐ Loma-asunto, käyttöaste kk/vuosi		
	☐ Muu, mikä?		
	Kiinteistöllä sijaitsevat rakennukset:		
	☐ asuinrakennus	☐ sauna	
☐ aitta	☐ muu, mikä?		
Talousveden hankinta:			
☐ vesihuoltolaitoksen (kunnan tai yksityisen) vesi			
☐ oma vedenottoaivo	☐ rengaskaivo		
	☐ porakaivo		
☐ muu, mikä?			
☐ Talousvesi johdetaan käyttöön paineellisena (esim. pumppaamalla)			
☐ Talousvesi kannetaan kaivosta			

3. Jätevesijärjestelmä	Asukkaita / käyttäjiä päivittäin
	Käymälätyyppi:
	☐ Kuivakäymälä ☐ Erotteleva käymälä, virtsaa ei johdeta jätevesijärjestelmään ☐ Vesikäymälä ☐ Erotteleva käymälä, ulosteita ei johdeta jätevesijärjestelmään
	Käymäläjäte:
	☐ Käymäläjäte kerätään vesitiiviiseen astiaan ☐ Käymäläjätettä ei kerätä vesitiiviiseen astiaan Käymäläjätteen käsittely ja loppusijoitus:
	Umpisäiliön tiedot:
☐ Umpisäiliö kaikille jätevesille ☐ Umpisäiliö käymäläjätevesille ☐ Ei umpisäiliötä Umpisäiliön etäisyys lähimmästä vedenotto paikasta (esim. kaivosta): Umpisäiliön tyhjennyksestä vastaavan nimi ja yhteystiedot:	
Jätevesien käsittelyjärjestelmään johdettavat jätevedet:	
☐ Kaikki asumajätevedet ☐ Vain käymäläjätevedet ☐ Vain harmaat jätevedet ☐ Vain pesutilojen (esim. saunan) jätevedet ☐ Muita jätevesiä, mitä ? (esim. elinkeinotoiminnasta)	
Jätevesien käsittelyjärjestelmän tiedot:	
☐ Pelkkä saostussäiliö tai -kaivo ☐ Saostussäiliö + maahanimeyttämö ☐ Saostussäiliö + maasuodattamo Saostussäiliön tai -kaivon materiaali (betoni, muovi ?): Osien lukumäärä: Vesitilavuus:	

Maahanimeyttämön etäisyys lähimmästä pohjavedenottamosta (kaivosta):
Maasuodattamon koko ja linjojen lukumäärä:
Maasuodattamon suodatinmateriaalin koostumus:
☐ Pienpuhdistamo Pienpuhdistamon merkki, malli, valmistaja ja asennusvuosi:
Kuuluuko jätevesien käsittelyjärjestelmään fosforin poistomenetelmä? ☐ Kyllä ☐ Ei Fosforin poistomenetelmä: ☐ Fosforisuodatin ☐ Fosforin kemiallinen saostus Muu menetelmä, mikä? Fosforin poistolaitteiston merkki, malli, valmistaja ja asennusvuosi
Käsittelyn jäteveden näytteenotto kohta (esim. näytteenottoputki, purkuputki)
Jätevesien käsittelyjärjestelmän purkupaikka (esim. avo-oja):
Purkupaikan etäisyys järvestä tai joesta:
Jätevesijärjestelmän suunnittelijan nimi ja yhteystiedot
Jätevesijärjestelmän rakentajan nimi ja yhteystiedot
Jätevesijärjestelmän käyttö- ja huolto-ohjeen laatijan nimi ja yhteystiedot

Jätevesijärjestelmän käyttö- ja huolto-ohje ja päiväkirja													
vuosi		kuukausi											
1. Jätevesijärjestelmän käyttöön, hoitoon, huoltoon ja tarkastuksiin kuuluvat toimenpiteet		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1.	Vesimittarin lukema (litraa tai m ³) merkitään ylös kerran kuukaudessa (ohje 1).												
2.	Vedenkulutus (litraa tai m ³) kuukauden aikana (ohje 2).												
3.	Saostussäiliön (saostuskaivon) tiivyn tarkastus kaksi kertaa vuodessa (ohje 3).												
4.	Saostussäiliön (saostuskaivon) tyhjennys kaksi kertaa vuodessa (ohje 4).												
5.	Saostussäiliön (saostuskaivon) lietekertymien poistaminen tyhjennysten yhteydessä (ohje 5).												
6.	Saostussäiliön (saostuskaivon) sisäpintojen tarkastus ja vuotavien kohtien korjaus tyhjennysten yhteydessä (ohje 6).												
7.	Saostussäiliön (saostuskaivon) sisäpuolisten laitteiden huuhtelu ja kuntotarkastus tyhjennysten yhteydessä (ohje 7).												
8.	Saostussäiliön (saostuskaivon) täyttö vedellä tyhjennysten jälkeen (ohje 8).												
9.	Puhdistamoalueen yleistarkastus kaksi kertaa vuodessa (ohje 9).												
10.	Kuivatuksen ja pintavesien johtamisen toimivuuden tarkastus kaksi kertaa vuodessa (ohje 10).												
11.	Viemäriputkilinjojen maastotarkastus kaksi kertaa vuodessa (ohje 11).												
12.	Jätevesijärjestelmään kuuluvien kaivojen tarkastukset kaksi kertaa vuodessa ja puhdistukset tarvittaessa (ohje 12).												
13.	Jakokaivon virtauksen säätölaitteiston toimivuuden tarkastus kaksi kertaa vuodessa (ohje 13).												
14.	Purkuputken toiminnan ja purkupaikan tarkastus kaksi kertaa vuodessa (ohje 14).												
15.	Puhdistetun jäteveden aistinvarainen laatu-arvio kaksi kertaa vuodessa (ohje 15).												
16.	Vesi- ja viemärikalusteiden toimivuuden tarkastus kaksi kertaa vuodessa (ohje 16).												
17.	Imeytysputkien toiminnan tarkastus kerran vuodessa (ohje 17).												

18.	Kokoomaputkien toiminnan tarkastus kerran vuodessa(ohje 18).	
19.	Saostussäiliön (saostuskaivon) lieteputjan paksuuden mittaus tarvittaessa (ohje 19).	
20.	Tuuletusjärjestelmän toiminnan tarkastus kerran vuodessa (ohje 20).	
2. Toimintaohjeet vika- ja häiriötilanteissa	Vika tai häiriö	Toimintaohje
3. Havaitut viat ja häiriöt sekä niiden korjaukset	Millainen vika tai häiriö on havaittu? Päivämäärä.	Miten vika tai häiriö on korjattu ? Päivämäärä.
4. Ympäristökuormituksen arviointi	Edellisen arvioinnin päivämäärä, määrittelyt, lokset ja arvioidut kuormituksen vähenemät:	Seuraavan arvioinnin ajankohta:
Ohjeet		
Ohje 1.	Jätevesien määrä voidaan tarvittaessa arvioida viemäroidyn talouden vedenkulutuksen perusteella. Vedenkulutuksen selvittämiseksi vesimittarin lukema kirjataan kuukauden lopussa. Jos vesimittaria ei ole, joudutaan määrää arvioimaan muulla tavoin. Tietoa jätevesien määrästä käytetään selvittäessä jätevesijärjestelmän ja jätevesistä ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta.	
Ohje 2.	Kuukauden vedenkulutus lasketaan vähentämällä kuukauden lopussa kirjattua vesimittarin lukemasta edellisen kuukauden lopussa kirjattu lukema.	
Ohje 3.	Saostussäiliön (saostuskaivon) osien lietteen pinnantasot tarkastetaan ennen tyhjennystä. Jokaisen osaston nestepinnan tason tulee olla ulos johtavan putken alapinnan tasolla. Jos lietteen pinnantaso on sen alapuolella, on mahdollista että saostussäiliö tai sen osa vuotaa ulospäin.	
Ohje 4.	Saostussäiliön (saostuskaivon) kaikki osat tyhjennetään lietteestä ja vedestä.	
Ohje 5.	Saostussäiliön (saostuskaivon) seinämiin, nurkkiin tai muihin osiin jääneet lietekertymät voivat haitata jätevesijärjestelmän toimivuutta. Liettekertymät poistetaan tarvittaessa huuhtelemalla tyhjennyksen jälkeen.	

Ohje 6.	Saostussäiliön (saostuskaivon) sisäpinnat tarkastetaan lampun avulla kiinnittäen huomio mahdollisesti vuotaviin kohtiin. Vuotavat kohdat korjataan.
Ohje 7.	Saostussäiliön (saostuskaivon) sisäpuoliset laitteet (T-haarat ja muut putkiyhteet) huuhdellaan vedellä ja tarkastetaan kiinnittäen huomiota siihen, ovatko laitteet ehjät ja oikeassa asennossa. Mahdollinen lähtösiivilä irrotetaan ja huuhdellaan, kertakäyttöinen siivilä vaihdetaan uuteen.
Ohje 8.	Muovinen saostussäiliö (saostuskaivon) tai sen osa voi siirtyä pois paikoiltaan ulkopuolisten vesien kuten pohjaveden nostopaineen takia. Tämän vuoksi saostussäiliö täytetään vedellä heti tyhjennyksen jälkeen. Näin estetään myös jäteveden mukana tulevan rasvan ja muun kelluvan aineen pääsy jätevesien käsittelyjärjestelmän seuraavaan vaiheeseen.
Ohje 9.	Jätevesien käsittelyjärjestelmän alueen tulee olla siisti ja hajuton. Pintavesiä ei saa kertyä maanpintaan. Pitkäjuurisia kasveja ei saa kasvaa alueella niin, että juuret voivat tunkeutua viemäriputkiin tai muihin rakenteisiin taikka laitteisiin.
Ohje 10.	Maasuodattamoalueen salaojituksen ja niskaojituksen toimivuus tarkastetaan. Maanpinnan muutokset tarkastetaan. Kaivojen kansien tulee olla muuta maanpintaa ylempänä. Maanpinnan tulee olla muotoiltu niin, että sade- ja sulamisvedet valuvat kaivoista ja suodattamoalueelta pois päin.
Ohje 11.	Tarkastetaan, onko rakennuksista saostussäiliöön, saostussäiliöstä maasuodattamoon ja maasuodattamosta purkupaikkaan johtavilla viemäriputkilinjoilla havaittavissa maanpainumia, halkeamia tai jäteveden purkautumia.
Ohje 12.	Jätevesien käsittelyjärjestelmään kuuluvien kaivojen kuten jakokaivon, kokoomakaivon, näytteenottokaivon tai -putken sekä kaikkien viemärin tarkastuskaivojen kunto tarkastetaan. Kaivojen seinämien ja betonikaivojen saumojen tulee olla ehjät. Putkiyhteiden ja liitosten tulee olla ehjät ja paikoillaan. Kaivojen sisälle mahdollisesti tarttuneet lietekertymät poistetaan ja tarvittaessa kaivot huuhdellaan vedellä.
Ohje 13.	Jakokaivon virtaussäätimien tasot tarkastetaan ja tarvittaessa säädetään. Jos jäteveden jako linjoille tapahtuu vaappuruuhella, sen toimivuus tarkastetaan.
Ohje 14.	Veden virtaus purkuputkessa tarkastetaan. Purkuputken päästä poistetaan kasvillisuus, lieju tai muu mahdollinen este. Pieneläinsuoja huuhdellaan ja tarkastetaan. Purkupaikan kunto ja mahdolliset kasvillisuusmuutokset havainnoidaan.
Ohje 15.	Puhdistetun jäteveden ulkonäkö ja haju arvioidaan. Puhdistettua jätevettä otetaan esimerkiksi läpinäkyvään mittalasiin tai kannuun. Jäteveden väriä, sameutta ja kiintoainehiukkasten määrää arvioidaan valkoista taustaa vasten.
Ohje 16.	Vuotavat vesikalusteet ja vesijohdot voivat kuormittaa turhaan jätevesijärjestelmää. Viemärikalusteiden vuodot voivat aiheuttaa hajua, likaa ja kaivon saastumisen. Mahdolliset vuotokohdat sekä tiivisteiden ja vesilukkojen kunto tarkastetaan. Vuodon voi arvioida myös tarkistamalla, pyöriikö vesimittari sellaisella hetkellä, jolloin vettä ei käytetä.
Ohje 17.	Veden virtaus imeytysputkissa tarkastetaan.
Ohje 18.	Veden virtaus kokoomaputkissa tarkastetaan.
Ohje 19.	Tavanomainen saostussäiliön (saostuskaivon) tyhjennysväli (kaikki jätevedet kahdesti vuodessa, harmaat jätevedet kerran vuodessa) ei aina riitä. Jos halutaan tietää, miten täynnä lietettä saostussäiliön (saostuskaivon) osat ovat, voidaan lietepatjan paksuus mitata. Mittauksessa tarvitaan riittävän pitkä tanko tai seiväs ja vaaleaa harsoa tai vastaavaa kangasta (suikale vanhaa lakanaa). Harso tai kangas sidotaan tankoon tai seipäaseen, joka sitten painetaan kohtisuoraan mitattavan kaivon tai säiliön pohjaan. Tankoa tai seivästä pyöritellään vähän aikaa, nostetaan varovasti ylös ja lietepatjan paksuuden näkee harson värjäytymisestä.
Ohje 20.	Tuuletusjärjestelmän toimivuus tarkastetaan esim. merkkisavulla. Tuuletusputkien tulee olla suorassa. Tuuletusputkien päiden tulee ulottua reilusti maanpinnan yläpuolelle eivätkä ne saa jäädä talvella lumen alle. Tuuletusputkien päistä poistetaan törky ja hatut korjataan oikeaan asentoon.

- Liitteet**
1. Asemapiirros
 2. Jätevesijärjestelmän tasokuva
 3. Jätevesijärjestelmän prosessikaavio

POIKKEAMISHAKEMUS JÄTEVESIEN KÄSITTELYSTÄ
Talousjätevesien käsittelyvaatimuksista
 (YMPÄRISTÖNSUOJELULAKI 527/2014 156d §)

ILMOITUKSEN TUNNISTETIEDOT

Palautusosoite: Ympäristöjaosto • Keskuskuja 6 • PL 9 • 93601 Kuusamo	
(Viranomaisen täyttää) Diaarimerkintä	Viranomaisen yhteystiedot
Ilmoitus on saapunut	

1. KAIKKI KIINTEISTÖNHALTIJAT

Kiinteistönhaltijoiden nimet ja syntymäajankohdat, alleiviava hakijan nimi	
Hakijan osoite	
Hakijan sähköpostiosoite	Hakijan puh.nro

2. TIEDOT KIINTEISTÖSTÄ

Sijaintikunta ja kylä	Tilan tai määräalan rakennusnumero
Kiinteistön pinta-ala	Osoite
KÄYTTÖTARKOITUS	
☐ Ympärivuotinen asuinrakennus, Pinta-ala m ² ☐ Vapaa-ajan asunto, Käyttöaste noin kk/vuosi ☐ Muu, mikä? Kiinteistön asukasmäärä	
Kiinteistöllä olevat rakennukset	
Montako erillistä jäteveden käsittely- tai purkujärjestelmää kiinteistöllä on? kpl	
Tontin / kiinteistön maaperän laatu	Etäisyys olemassa olevaan viemäriverkostoon metriä

Hakemukseen on liitettävä asemapiirros (esim. 1:500), josta ilmenee rakennusten, jäteveden käsittelyjärjestelmien ja purkupaikkojen sijainnit, sekä niiden etäisyydet ojiin, vesistöihin, talousvesikaivoihin ja rajoihin. (LIITE 1)

Jokaista jäteveden käsittely- tai purkujärjestelmää kohti täytetään oma LIITE 2 –lomake.

3. PERUSTELUT TALOUSJÄTEVESIEN KÄSITTELYVAATIMUKSITA POIKKEAMISELLE (YSL 156d§)
(anna selvitykset erillisillä liitteillä 3A/3B/3C/3D) - valitse yksi tai useampi perustelu

A) Poikkeusta haetaan jäteveden vähäisyyden perusteella. Kyllä Ei (liitä hakemukseen liite 3A)
TAI

Poikkeusta haetaan kohtuuttomuuden perusteella. Kohtuuttomuus johtuu:

B) Kiinteistö sijaitsee viemäriverkoston piiriin ulotettavaksi tarkoitetulla alueella. Kyllä Ei
Kiinteistö liitetään ja jätevedet johdetaan vuodesta _____ alkaen vesihuoltolaitoksen viemäriverkoston.
(liitä hakemukseen liite 3B)

C) Kiinteistön haltijan ja kiinteistöllä vakituisesti asuvien korkea ikä ja muut vastaavat elämäntilanteeseen liittyvät erityiset tekijät. Kyllä Ei (liitä hakemukseen liite 3C)

D) Kiinteistön haltijan pitkäaikainen työttömyys tai sairaus taikka muu näihin rinnastuva sosiaalinen suorituseste. Kyllä Ei (liitä hakemukseen liite 3D)

Selvitykset tulee antaa erillisillä liitteillä

4. PERUSTELUT KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUMÄÄRÄYKSISTÄ POIKKEAMISELLE
(anna selvitykset erillisillä liitteillä)

Perustelut lyhyesti

5. ALLEKIRJOITUKSET

Paikka ja päivämäärä

Kaikkien kiinteistönhaltijoiden / omistajien allekirjoitukset

Nimien selvennykset

6. LIITTEET

1. Asemapiirros, josta ilmenee rakennusten, jäteveden käsittelyjärjestelmien ja purkupaikkojen sijainnit, sekä rajat ja talousvesikaivot
2. Jätevesijärjestelmän kuvaus (täytä jokaista jätevesien käsittelyjärjestelmää kohti oma lomake)
- 3A. Selvitys kiinteistön jäteveden vähäisyydestä
- 3B. Selvitys kiinteistön liittämisestä jätevesiviemäriin
- 3C. Selvitys kiinteistön haltijoiden korkeasta iästä ja muista elämäntilanteeseen liittyvistä erityisistä tekijöistä
- 3D. Selvitys kiinteistön haltijoiden työttömyydestä, sairaudesta tai sosiaalisesta suoritusesteestä
- Erillinen liite ympäristönsuojelumääräysten poikkeamisesta

OHJEET

Kangas, A. (toim). Haja-asutuksen jätevedet – Lainsäädäntö ja käytännöt. 2017. Ympäristöopas. Ympäristöministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4740-1>

Perustason puhdistusvaatimuksesta poikkeaminen

Poikkeamisen edellytykset

Haja-asutuksen jätevesien perustason puhdistusvaatimuksesta voidaan ympäristönsuojelulain nojalla myöntää lupa poiketa (YSL 156 d §). Lupaa poikkeamiseen voi hakea enintään 100 metriä vesistön tai meren rannasta tai pohjavesialueella, joilla perustason puhdistusvaatimuksen täyttäminen on aikarajaan sidottua. Poikkeaminen on tarkoitettu vain epätavanomaisiin tapauksiin ja se raukeaa heti, jos tilanne muuttuu. Poikkeamissääntely koskee vain kohteita, joissa on ennen vuotta 2004 voimassa olleisiin rakentamisajankohdan mukaisiin vaatimuksiin tai myönnettyyn rakennuslupaan perustuva jätevesien käsittelyjärjestelmä. **Poikkeaminen on käsittelyjärjestelmäkohtaista.**

Poikkeamista koskevan luvan myöntämisen edellytyksenä on, että joko ympäristöön kohdistuva kuormitus on huomattavan vähäistä tai käsittelyjärjestelmän parantaminen on kustannuksiltaan tai teknisessä mielessä kiinteistön haltijalle kohtuutonta.

Luvan poikkeamiseen voi hakemuksesta myöntää kunnan toimivaltainen viranomainen, jona usein toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kiinteistökohtainen poikkeus voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lupaa poikkeamiseen ei ole pakko myöntää vaikka jäljempänä tarkemmin selostetut poikkeamisen edellytykset täytyisivätkin. Myönnetty lupa raukeaa, jos kiinteistön käyttö muuttuu niin, että kuormitus lisääntyy tai kiinteistön omistukseen tai hallintaoikeuteen tulee muutoksia.

Ympäristökuormituksen huomattava vähäisyys

Kunnan toimivaltainen viranomainen voi myöntää luvan poiketa ympäristökuormituksen huomattavan vähäisyyden perusteella. Tämä tarkoittaa, että kiinteistöllä asuvien lukumäärä, kiinteistön käyttöaste tai syntyvien jätevesien laatu ja määrä eivät merkittävästi eroa haja-asutuksen keskimääräistä vähäisemmästä tilanteesta kuormitusta lisäävästi. Käytännössä kiinteistöllä asuvien lukumäärä ei voi olla enemmän kuin keskimääräinen kolmen henkilön asukasmäärä eli kiinteistöllä tulee asua vakituisesti vain 1-2 henkilöä. Lisäksi kiinteistöllä asutaan vain osan aikaa vuodesta ja silloinkin vähäisessä määrin. Jäteveden laadun osalta on tarkasteltava, onko kiinteistöllä käytössä esimerkiksi vesikäymälä tai erotteleva jätevesijärjestelmä. Olennaista on, että ympäristöön kohdistuva kuormitus on vähäistä verrattuna hajajätevesiasetuksen mukaisiin asukaskohtaisiin kuormituslukuihin.

Toimien kohtuuttomuus

Lupaa poiketa perustason puhdistusvaatimuksesta on mahdollista hakea, jos tarvittava investointi olisi kiinteistön haltijalle kohtuuton. Kohtuuttomuutta arvioitaessa on syytä kiinnittää huomiota sekä toteutettavien investointien elinkaaren pituuteen että kiinteistön haltijan sosiaaliseen ja taloudelliseen tilanteeseen. Lupa poiketa voidaan kohtuuttomuusperusteilla myöntää sekä vakituisesti asuville kiinteistöille että vapaa-ajan kiinteistöille.

Poikkeus voidaan myöntää vain, jos toteutettavat toimet olisivat sekä kustannuksiltaan korkeita että teknisesti vaativia esim. maasto-olosuhteiden vuoksi. Kohtuuttomuuden arvioinnissa viranomainen ottaa huomioon seuraavaa: 1) kiinteistön sijainti viemäriverkoston piiriin ulotettavaksi tarkoitetulla alueella; 2) kiinteistön haltijan ja kiinteistöllä vakituisesti asuvien korkea ikä ja muut vastaavat elämäntilanteeseen liittyvät erityiset tekijät sekä 3) kiinteistön haltijan pitkäaikainen työttömyys tai sairaus taikka muu näihin rinnastuva sosiaalinen suorituseste.

Kustannuksia voidaan arvioida vertaamalla niitä jätevesijärjestelmän parantamisesta aiheutuviin keskimääräisiin kustannuksiin ja esimerkiksi vesihuoltolain mukaisiin liittymismaksuihin. Vapaa-ajan kiinteistöllä vaatimusten noudattaminen ei muodostu yhtä herkästi kiinteistön haltijalle kohtuuttomaksi kuin omana asuntona käytetyllä kiinteistöllä, joka on välttämätön asukkaan elämiselle ja toimeentulolle.

LIITE 2: Jätevesijärjestelmän kuvaus

Liite poikkeushakemukseen jätevesien käsittelystä
Ympäristönsuojelulaki 527/2014 156d §

HUOMI! TÄYTÄ JOKAISTA JÄTEVEDEN KÄSITTELY- TAI PURKUJÄRJESTELYÄ KOHTI OMA LOMAKE.

ILMOITUKSEN TUNNISTETIEDOT

Palautusosoite: Ympäristöjaosto • Keskuskuja 6 • PL 9 • 93601 Kuusamo	
(Viranomaisen täyttää) Diaarimerkintä	Viranomaisen yhteystiedot
Liite on saapunut	

1. HAKIJA

Hakijan nimi	
Hakijan osoite	
Hakijan sähköpostiosoite	Hakijan puh.nro

2. TIEDOT RAKENNUKSISTA JOISTA JÄTEVETTÄ MUODOSTUU JÄTEVESIJÄRJESTELMÄÄN

Rakennuksien tyypit (talo/sauna/tms)	Veden kulutus m ³ /vuosi
Sijaitseeko käsittelyjärjestelmä tai sen putkisto pohjavesialueella? ☐ Kyllä ☐ Ei	Sijaitseeko joku (käsittelyjärjestelmään vettä tuottava) rakennus jossa jätevesiä muodostuu enintään 100 metriä vesistöstä tai merestä? ☐ Kyllä ☐ Ei

3. KÄYTTÖVESI (voit valita useamman vaihtoehdon)

☐ Vesijohtoverkostosta	☐ Kesävesijohdosta
☐ Pumpataan omasta kaivosta	☐ Kannetaan omasta kaivosta
☐ Pumpataan vesistöstä	☐ Kannetaan vesistöstä
Muulla tavalla, miten?	

4. KÄYMÄLÄRATKAISU (voit valita useamman vaihtoehdon)

☐ Vesikäymälä	☐ Kuivakäymälä
☐ Kemiallinen käymälä	Kuivakäymälän toimintaperiaate:
☐ Muu, mikä?	☐ Rakennuksessa ei ole käymälää

5. VARUSTETASO (voit valita useamman vaihtoehdon)

☐ Suihku	☐ Lämminvesivaraaja (paineellinen)
☐ Kylpyamme	☐ Talousveden lämmitysjärjestelmä (paineeton)
☐ Pyykinpesukone	☐ Muu vettä käyttävä laite, mikä?
☐ Astianpesukone	

6. SYNTYVÄT TALOUSJÄTEVEDET (voit valita useamman vaihtoehdon)

☐ Vesikäymälän jätevesiä, ns mustia jätevesiä	☐ Asuinrakennuksessa olevan saunan jätevesiä
☐ Asuinrakennuksen pesu-, siivous- yms. harmaita jätevesiä	☐ Erillisen saunan jätevesiä
	Muita jätevesiä, mitä?

7. JÄTEVESIEN KÄSITTELYJÄRJESTELMÄ JOLLE POIKKEUSTA HAETAAN

A)

Rakentamisvuosi:

B)

 Kiinteistöllä on tiivis umpisäiliö m³, johon johdetaan WC-vedet Pesuvedet Kiinteistöllä on saostussäiliöt: osastoa, joiden yhteistilavuus m³,joihin johdetaan WC-vedet Pesuvedet (täytä kohta 7C) Kiinteistöllä on laitepuhdistamo, malli: Jätevedet johdetaan muualle, mihin:

C)

Saostussäiliöiden rakentamisvuosi:

Saostussäiliöiden materiaali: Betoni, paikalla valettu Betoni, renkaat MuoviSaostussäiliöiden poistoputkissa ehjät T-kappaleet: Kyllä Ei Ei tietoa

Saostussäiliöstä jätevedet johdetaan:

 Avo-ojaan Salaojaan Maasuodattamoon: tuuletusputket: Kyllä, kpl: Ei rakentamisvuosi pinta-ala Imeytyskenttään: tuuletusputket: Kyllä, kpl: Ei rakentamisvuosi pinta-ala Kivipesään Muualle, mihin

8. LISÄTIEDOT JÄTEVESIEN KÄSITTELYJÄRJESTELMÄSTÄ

Jätevesijärjestelmän kunto (oma arvio): Hyvä Kohtalainen Huono

Järjestelmässä ilmenneet häiriöt ja niiden korjaustoimenpiteet:

Järjestelmän säännöllinen huoltoväli:

Jätevesijärjestelmän toimivuus tutkittu esim. vesinäytein: Kyllä Ei

Tutkittu vuonna

Tulokset

9. JÄTEVESIEN PURKUPAIKKA

Jätevesien purkupaikan tai imeytysjärjestelmän etäisyys

Etäisyys vesistöön m Vesistön nimi:

Etäisyys omaan talousvesikaivoon m

Etäisyys naapurin talousvesikaivoon m

Jätevedet johdetaan:

 Omalle maalle Toisen maalle, kenen? Rajalle

Lisätietoja purkupaikasta:

Purkuojan arvioitu virtaama:

 Virtaama pieni (oja kuiva, kapea, ruohotunut?) Virtaama suuri (osa syvä, leveä, vesi virtaa hyvin ympäri vuoden?)

10. ALLEKIRJOITUKSET

Paikka ja päivämäärä

Hakijan allekirjoitus

Nimen selvennys

Jokaista jäteveden käsittely- tai purkujärjestelmää kohti täytetään oma LIITE 2 –lomake.

Lähteet

www.kuusamo.fi

Suomen Ympäristökeskus; Ympäristöopas 2017, Haja-asutuksen jätevedet

Finlex; Ajantasainen lainsäädäntö